

## IRODALOM.

**Dr. Bozóky Géza : Nemzetközi Váltójog.**

A jognak a gyakorlati élettel való szoros összefüggése újabban a legkiválóbb elméleti jogászainkat is arra kényszeríti, hogy tudományos mondanivalójukat kommentár formájában publikálják. Ez az új irányzat — amely nemcsak nálunk, de külföldön is állandóan tért hódít, — a munka elméleti és gyakorlati tanulmányozójára igen nagy előnyt jelent. Ugyanis az elméleti jogász azonnal megkapja azokat a szempontokat is, amelyeket jogfejlesztő tevékenységében szem előtt kell tartania, nehogy a való élet talajától elváljon és elveszen a jogi konstrukciók labirintusában. A gyakorlati jogász számára pedig azért válnak nélkülözhetetlenné az ily munkák, mert az egyes §-okhoz fűzött tudományos okfejtések egyrészt rávilágítanak a rendelkezések valódi értelmére, azoknak más távoleső jogszabályokkal való szoros összefüggéseire, másrészt választ adnak ép azokra a nehéz kérdésekre, amelyek új, a bírói gyakorlattal még el nem döntött jogesetekkel kapcsolatban merülnek fel.

De még hatványozottabb jelentőségük van azoknak a tudományos kommentároknak, amelyek egy törvénytervezetet válsztanak tárgyul, mert ilyenkor gyakorolhatja a szerző a jó kodifikációs munka nélkülözhetetlen elemét: az alapos kritikát. — Az ily jogi munkák megszerkesztése azonban kivételes tehetséget, kimagasló tudományos képzettséggel párosult judiciumot és nagyvonalúságot kíván meg.

Ezeket a sajátosságokat találjuk meg Bozóky Géza egyetemi tanár „Nemzetközi váltójog” című, közel 800 oldalra terjedő hatalmas munkájában.

A mű két részre oszlik. Az első rész I—IV. fejezetében egy-egy szerkezetben a nemzetközi váltójog történeti fejlődésének korszakait, míg a második rész a genfi váltó egyezmények alapján készült II.-ik igazságügyminisztériumi előadói tervezetet tárgyalja a tudományos kommentárok rendszerében.

A *történeti részben*, — amelyet az oknyomozó történész módszerével dolgozott fel —, az egységes nemzetközi jog három fejlődési korszakát különbözteti meg; és pedig „első kísérletek a váltójog egyenlősítésére” (1870—1910.), majd „az első és második hágai nemzetközi váltójogi államértekezletek” (1910—1912.) és végül „a genfi harmadik nemzetközi államértekezlet” (1912— napjainkig). E fejlődési korszak egyes mozzanatait részletesen pontos hűséggel pergeti le. A mű azonban nemcsak az első részében tartalmaz történelmi utalásokat, hanem annak szerves kiegészítésekép, a második részben is az egyes §-okhoz fűzött magyarázatoknál. Különösen ez utóbbiak bírnak nagy jelentőséggel. Ugyanis ezekben bontakozik ki a nemzetközi váltójogi államértekezletek tárgyalásainak valódi arculata, eleve-  
nednek meg az egyes váltójogi szabályok, domborodnak ki az egyes nemzetek váltójogának eltérései és drámai erővel tárul-

nak élénk Hága és Genf kompromisszumos megoldásai. E történelmi utalások győznek meg bennünket arról is, hogy az egyes nemzeti váltójogokat egyenlősíteni kell és világítják meg a munka tanulmányozóinak a váltójogi szabályok igazi értelmét.

A mű második részének rendszere — miként már említettük, — a tudományos kommentárok rendszere, amelyben a Szerző a Tervezet §-aihoz fűzi római számok alatt csoportosított mondanivalóját. E csoportosítása tökéletes. Ennek révén éri el a munka hatalmas terjedelme ellenére az áttekinthetőségét és a könnyű megértést. Az egyes §-okban foglalt rendelkezések boncolását olyképp hajtja végre, hogy elsősorban azokat általánosan taglalja; majd kifejti azoknak gazdasági célját; rámutat esetleges helytelenségükre és hiányukra; nagy súlyt helyez arra, hogy a mai váltójogunkkal szembeni eltérések élesen kidomborodjanak; állandóan utal a váltójogban is érvényesülő magánjogi szabályokra, továbbá Hága és Genf munkálataira. Az analitikus mély élelátásával a legapróbb részletkérdések alapos megvilágítása sem kerül el figyelmét, amelynek során felvetett problémákra mindig határozott választ kapunk.

Kiváló értéke továbbá a munkának a *jogösszehasonlító* és a *jogfejlesztést* célzó szempontoknak érvényrejuttatása.

Az előbbi jelleg legélesebben a dolog természeténél fogva a váltó törvények összeütközéséről szóló címében jut kifejezésre, de már a történeti részben is kihangsúlyozódik, midőn bonckés alá veszi az angol—amerikai, a francia és a német váltójogi rendszereket szembeállítva azoknak jellemző szabályait. Ugyanezt a szempontot látjuk továbbá érvényesülni, mikor szinte aprólékos gonddal egybeveti a genfi egységes váltótörvény szabályait a mai váltójogunk és egyéb nemzetek váltójogának rendelkezéseivel; és ugyancsak ezt a célt szolgálja — a gyakorlati és a forrásműi célkitűzés mellett, — a váltójoggal bíró államok és azok hatályban lévő váltószabályzatainak pontos összeállítás.

A most tárgyalt jelleggel szorosan összefügg a munka *forrásműi* karaktere is, amelyet a fentiekén kívül főképp annak köszönhet, hogy irodalmi hivatkozásai, amelyek úgyszólván az egész világ váltójogi irodalmát felölelik, nagyon gazdagok és pontosak; továbbá, hogy a genfi tanácskozások és viták anyagát hivatalos jegyzőkönyvek alapján hűen adja vissza, sőt rendkívüli körültekintéssel oly adatokat is szerzett be és közöl — biztosítva azoknak megmaradását az utókor számára, — amely adatok a jegyzőkönyvekben feldolgozva nincsenek. Ezeknek révén válik nélkülözhetetlenné a munka az elméleti és a gyakorlati jogászok számára egyaránt különösen a törvény életbeléptetése után, mivel ezek az adatok szolgálnak majd a nemzetközi bírói gyakorlat jogegységét is biztosító jogszabálymagyarázat alapjául.

A *jogfejlesztést* célzó szempontokat olyképp juttatja kifejezésre, hogy mind a mai, mind a hágai, mind pedig a genfi egyezmények rendelkezéseit, ill. a szabályozás hiányait jogi és gazdasági szempontból éles szemmel bírálja és így tulajdonkép-

egy negyedik nemzetközi váltójogi államértekezlet anyagát készíti elő, amelynek kétségtől hosszabb vagy rövidebb időn belül be kell következnie.

Sajnos, e kritika szűk keretei közt tudományos tételeivel még felületesen sem foglalkozhatunk. Erre még módunk lesz önálló tanulmányok keretében rátérni. Befejezésül azonban még ki kell emelnünk a munka *jogpedagógiai* értékét. Ebből a szempontból egy műnek elsődleges és minősített kellékei vannak. Előzők közé kell sorolnunk főképp a rendszer áttekinthetőségét, a stílus magasabb értelemben vett szabatoságát, a munka körültekintő, minden esethez szükségesre kiterjedő alaposágát. Minősített kellékei pedig, hogy a Szerző világnézetet adjon és arra neveljen; — továbbá, hogy a Szerző a holt betűkbe életet varázsoljon; ne hús és végnélküli tételek összessége legyen a mű, hanem a tételek holt betűiből az az élő jog tükröződjön vissza, amely a céljukért, dolgozó és létükért küzdő emberek életviszonyait rendezi.

Bozóky Géza munkája a minősített kellékszempontokat is maradéktalanul megvalósítja, mert történelmi utalásaiban világnézetre nevel és mert mondanivalója személyes élményként hat; tisztán látjuk a problémákat és töprengésre készít bennünket. Ezeknek a szempontoknak érvényesülésével Bozóky Géza az egyetemi tanár legszentebb hivatását töltötte be és utat mutatott arra, hogy mi az a helyes út, amely jogászképzésünk és tudományos utánpótlásunk sokat vitatott problémájának megoldásához vezet: a jogpedagógiai szempontok érvényesülésével oly művek írása, amelyek tanulmányozójuk érdeklődését magukhoz bilincselik.

*Dr. Rudolf Lóránt.*

**Az adók és illetékek zsebkönyve.** Szerkesztették: Dr. Hegyessy Gyula, Dr. Nagy Dezső Bálint és Dr. Almásy Károly pénzügyi titkár. A 400 oldalas kis zsebkönyv lényegesen átdolgozott és bővített kiadása hézagpótló az adó- és illetékjog árási terjedelmű területén. A szerzők maguk írják előszavukban, hogy „az árási anyagot e kis alakú zsebkiadásba beszorítani csakis úgy lehetett, hogy mindenből csupán a legfontosabbakat, nevezetesen azokat a tudnivalókat adták, melyekre a mindennapi életben állandóan szükség van“. A joganyag aprólékosabb részébe való behatolás és a joggyakorlat tüzetesebb vizsgálatára is módot nyújt a könyv azáltal, hogy a szövegben mindenütt feltünteti a vonatkozó törvényhelyre való utalást és ezzel a részletesebb vizsgálódás céljaira is utat mutat. Úgy a szakembernek, mint az adó- és illetékügyekkel foglalkozó laikusoknak nagyon jó útmutatóul szolgál a könyv, mely könnyen áttekinthető szerkesztésénél fogva az összes felmerülhető adó és illeték kérdésekkel foglalkozik.

A szerzők az adóügyi rész függelékeként táblázatos összeállítást is mellékelnek a könyvhöz. Ezenfelül Kasztner Jenő számvevő-ségi főtitkár szerkesztésében ismertetik a székesfővárosi közszolgáltatásokat is, mely összeállítás szintén igen használható. A pénzügyi hatóságok területe és székhelye, valamint a törvénykezési illetékek táblázata egészíti ki a munkát, mely azonban nélkülözi a betűsoros tárgymutatót, ami a munkának elengedhetetlen feltétele volna.